

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วัยทารกเป็นวัยเริ่มต้นของมนุษย์ที่สำคัญที่สุด หากทารกได้รับการเลี้ยงดูที่ดีตั้งแต่ระยะแรกเริ่ม จะส่งเสริมให้ทารกนั้น เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่แข็งแรงสมบูรณ์ต่อไป อาหารเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเจริญเติบโตของมนุษย์ สำหรับวัยทารก "นํ้านม" เป็นอาหารที่ดีที่สุด ธรรมชาติได้สร้างให้สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม มีนํ้านมที่เหมาะสมทั้งปริมาณและคุณภาพสำหรับบุตรของตน เพราะนํ้านมคนเหมาะสำหรับลูกคน นํ้านมวัวเหมาะสำหรับลูกวัว ในสมัยก่อนทารกเกิดใหม่ทุกรายต้องได้รับการเลี้ยงดูด้วยนมมารดา จึงจะมีชีวิตอยู่รอด แต่ถ้ามารดามีปัญหาในการเลี้ยงดูทารกจะควยสาเหตุใดก็ตาม จะต้องมีแม่นมเพื่อดูแลในระยะแรกของชีวิต ซึ่งเป็นช่วงที่สำคัญที่สุด คือประมาณ 6 เดือน จากนั้นทารกจะได้รับอาหารเสริมต่าง ๆ จนสามารถเจริญเติบโตได้ตามปกติ

"นํ้านมของแม่ ก็แทบลอคภัย เลี้ยงลูกเติบโตใหญ่ อนามัยสมบูรณ์" เป็นคำขวัญที่คณะกรรมการประกวด ของสมาคมโภชนาการ ในปี พ.ศ. 2521 เพื่อรณรงค์ส่งเสริมการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา ตามนโยบายอาหารและโภชนาการแห่งชาติ ในแผนพัฒนาฉบับที่ 4 (2520 - 2524) คำขวัญนี้แสดงถึง คุณค่าของนํ้านมมารดาที่มีต่อทารก ซึ่งในคํานประโยชน์ของนมมารดานั้น เบอ์นาร์ค ลอว์เรนซ์ (Bernard Laurence) ได้บ่งชี้ว่ามีข้อดีเด่นดังนี้¹

1. สามารถป้องกันการติดเชื้อต่าง ๆ เช่น หวัด ปอดบวม เพราะมีภูมิต้านทาน

¹Bernard, Laurence, "Feeding babies in the 70s," Nursing Times, 13 (Mar, 1977) : Complement I.

ที่ผ่านจากมารดาไปยังทารกได้ ทั้งยังลดอัตราการติดเชื้อของทางเดินอาหารด้วย เพราะ
น้ำนมมารดามีเหล็ก ที่จะไปยับยั้งการเจริญเติบโตของ อี โคไล (Escherichia Coli)

2. ทำให้อัตราการเป็นโรคผิวหนังของทารก การแพ้ และอาการหอบหืดลดลง
3. ทารกที่กินนมมารดาจะพบภาวะอุกตันของลำไส้ อันเกิดจากก้อนน้ำนม (Milk Plug) ได้น้อยกว่าทารกที่กินนมผสม
4. มีโอกาสฟันผุน้อยมาก
5. มีอาการชักเนื่องจากการขาดแคลเซียมในเลือด (Tetany) น้อย
6. โอกาสจะเป็นโรคอ้วนไม่ค่อยมี ทารกที่เป็นโรคอ้วน มักจะติดเชื้อได้ง่าย
7. นมมารดามีกรดไขมันที่ไม่อิ่มตัวมาก ซึ่งจะทำให้มีผลดี ในการพัฒนาสมอง
8. นมมารดาให้พลังงานสูง ราคาถูก และสะอาดด้วย
- ✓ 9. ก่อให้เกิดความรัก ความผูกพัน ระหว่างมารดาและทารกซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ในการเจริญเติบโตที่สมบูรณ์ของทารก

นอกจากนี้ แมรี อลิซาเบธ ทากการ์ท (Marie Elizabeth Taggart)¹ ก็เห็นด้วย เช่นเดียวกันว่า น้ำนมมารดามีประโยชน์ในหลายประการที่คล้ายคลึงกัน และมี ส่วนที่เพิ่มเติมคือ การกูดนมมารดาในทารกจะเกิดการกระตุ้นให้มีการหลั่งของน้ำนมมากขึ้น และช่วยให้มีการผลิตฮอร์โมนออกซีโทซิน (Oxytocin) ออกมา มีผลทำให้มดลูกหดรั้งตัวดี จึงพอสรุปได้ว่า น้ำนมมารดาเป็นอาหารที่ดีที่สุดของทารก มีประโยชน์สูงสุดในด้าน การเจริญเติบโตของร่างกาย สติปัญญา และการพัฒนาทางจิตใจของทารกด้วย

ปัจจุบันนี้ การเลี้ยงทารกด้วยนมมารดามีแนวโน้มว่าจะลดลง ทั้งๆที่นมมารดามี คุณค่ามากมายดังกล่าวนั้นแล้ว จากการสำรวจขององค์การอนามัยโลก สรุปได้ว่า มารดา

¹ Marie, Elizabeth Taggart, "A Practice Guide to Successful Breast - Feeding" The Canadian Nurse, 72 (Mar, 1976) : 26.

ทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้ว และกำลังพัฒนา มีอัตราการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาลดลงมาก อัตราการลดลงนี้ มีส่วนสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคมนั้น ๆ ด้วย¹ เพื่อศรัทธาจากงานวิจัย และ สาคร ธานีตร รายงานผลการศึกษาไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงของการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา ไปเป็นนมผสม ขึ้นกับ สภาพแวดล้อมในสังคม การย้ายถิ่นฐานจากชนบทเข้าสู่เมือง รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงจากสังคมการเกษตรไปเป็นการอุตสาหกรรม² นอกจากนี้ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัวก็มี ความสัมพันธ์กับการเลือกชนิดของนมที่จะใช้เลี้ยงบุตรด้วย ถึงแม้ว่าการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาจะลดลงด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้วก็ตาม แต่ผู้รับผิดชอบและผู้มีส่วนร่วมในวิชาชีพทางสุขภาพต่างก็ตระหนักถึง ความสำคัญในเรื่องนี้เป็นอย่างมากด้วย ดังจะเห็นได้จากมีการริเริ่มการสัมมนาเรื่อง "การเลี้ยงลูกด้วย นมแม่" ณ โรงแรมฮอติเคย์อินน์ เมืองพัทยา ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ และเดือนมีนาคม ในปี 2522 ซึ่งเป็นปีเกิดสากล เพื่อริเริ่มกระตุ้นคือ แพทย์ พยาบาล ครู ผู้บริหาร และผู้กำหนดนโยบาย ให้ตระหนักและเห็นความสำคัญในเรื่องนี้ พร้อมทั้งเสนอแนวทางในการดำเนินงาน ศึกษาปัญหาและแก้ไขปัญหาคด้วย ปัญหาหนึ่งในการสัมมนาครั้งนี้ที่ไ้กล่าวถึงก็คือ บิดามีความไม่สะดวกในกรณีที่มีมารดาเลี้ยงทารกด้วยนมตนเอง และในแนวทางแก้ไขปัญหากลุ่มนี้ ความเห็นว่า ควรให้การอบรมแก่คู่สมรสตั้งแต่ก่อนแต่งงาน ขณะตั้งครรภ์ และหลังคลอด ด้วยการให้สามีได้ดูแลภรรยาในระหว่างรอคลอด ขณะคลอด และหลังคลอด นับว่าเป็นข้อเสนอแนะที่ดี ในอันที่จะให้บิดาได้มีส่วนร่วมในประสบการณ์การคลอดและการดูแลทารกหลังคลอดด้วย เพราะหลังคลอด มารดาทุกคนควรได้รับการกระตุ้นให้เลี้ยงทารกด้วยนม

¹ World Health Organization, "Nutrition and Child" WHO Chronicle, 33 (April, 1977).

² P. Khanjanasthiti and S. Dhanamitte, "Breast Feeding Practice and Growth of Infant in Thailand" Mother and Child 5(May-June, 1979) : 44.

มารดาอย่างน้อย 2 สัปดาห์ ถ้าเป็นไปได้ ควรให้ถึง 4 - 6 เดือน การกระตุ้นควรจะทำตั้งแต่เด็ก ในวัยที่เข้าโรงเรียน ในหญิงมีครรภ์ พยาบาล แพทย์ รวมทั้งผู้เป็นพ่อควย ให้เห็นถึงคุณค่าของนมมารดาที่ควรให้การสนับสนุน¹ เพราะการที่ยึดครอบครัวเป็นจุดศูนย์กลาง (Family - centered approach) ในการดูแลระยะหลังคลอด โดยเฉพาะการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา นับว่ามีความสำคัญยิ่ง² การให้มารดาหลังคลอดได้อยู่ใกล้ชิดบุตรในระยะหลังคลอด และเลี้ยงบุตรด้วยตนเอง (Rooming-in system) ภายใต้การนิเทศของพยาบาล จะเป็นสิ่งสนับสนุนให้มารดาเลี้ยงบุตรด้วยนมตนเองมากขึ้น และสมควรให้บิดาเข้ามามีบทบาทต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาในระยะแรกหลังคลอดด้วย ดังที่กรีนเบิร์ก และมอร์ริส (Greenberg and Morris) กล่าวว่า พัฒนาการเริ่มแรกในความผูกพันระหว่างพ่อ ลูก จะเกิดในระยะแรกหลังคลอด ภายใน 3 วัน³ ซึ่งบิดาอาจเป็นผู้ให้กำลังใจและแบ่งเบาภาระของมารดาได้เป็นอย่างดี ทั้งยังจะเพิ่มพูนความสัมพันธ์ระหว่างพ่อ - แม่ - ลูก ให้แน่นแฟ้น ยิ่งขึ้น ดังที่ บิลเลอร์ เมียร์คิส และลินน์ (Biller, Meredith and Lynn) ได้บ่งชี้ว่า การกระตุ้นให้เกิดการสัมผัสบ่อยครั้ง ทารกจะมีความรัก ความผูกพัน และจะได้รับการเลี้ยงดูจากบิดาด้วย เพราะผู้เป็นพ่อ - แม่ ต่างก็ต้องการที่จะได้สัมผัสใกล้ชิดบุตร เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยง ระหว่าง พ่อ-แม่-ลูก จะได้ไม่สูญหายไปด้วย⁴

¹Ihsan Dogramaci, Current Medical Research and Opinion, 4 (Supplement I, 1976) : 7.

²Lipkin Gladys, Parent - Child Nursing : Psychosocial aspect, 2d ed., (Saint Louis : The C.V. Mosby Comp., 1978) : 5.

^{3,4}Ora Strickland Davis, "Nursing Approach to the Postpartum Family," Realities in Childbearing (Philadelphia : W.B. Saunders Comp. 1978) : 651 , 652.

ในครอบครัวไทยของเรายึดถือประเพณี ที่สามีจะต้องเป็นผู้นำครอบครัว แม้ว่าในปัจจุบันนี้ สตรีได้พยายามเรียกร้องสิทธิ จนได้เท่าเทียมกับบุรุษในด้านต่าง ๆ แล้วยังก็ตามแต่ในครอบครัวแล้ว แนวโน้มส่วนใหญ่ ฝ่ายชายก็ยังเป็นผู้นำครอบครัวอยู่เสมอ ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีครอบครัวของคนต่างชาติอยู่หลายประเทศของเอเชีย ก็มี จีน ญี่ปุ่น เกาหลี เวียดนาม และไทย ลักษณะของคนเอเชียที่สำคัญ คือ ในครอบครัวเล็ก (nuclear family) การดูแลขณะตั้งครรภ์ เป็นหน้าที่ของสามี ส่วนในครอบครัวขยาย (extended family) เป็นประเพณีว่า ต้องได้รับการดูแลจากญาติผู้ใหญ่ภายในบ้าน อาจได้แก่ แม่ น้า ป้า หรือ พี่สาว และน้องสาว เป็นต้น¹ ซึ่งลักษณะของครอบครัวไทยปัจจุบันนี้ทั้งในเขตเมืองและชานเมือง มักเป็นครอบครัวชนิตเล็กค่อนข้างมาก อีกทั้งลักษณะของครอบครัว แบ่งได้เป็น 6 ด้าน (Dimension) คือ²

1. ครอบครัวประกอบด้วย แต่ละคนที่มีความต้องการและความคาดหวังต่างกัน
2. การกระทำของคนคนหนึ่ง อาจมีผลต่อคนในครอบครัวทั้งหมด
3. ในครอบครัวที่เริ่มต้น เช่น ครอบครัวเล็ก ควรพิจารณาถึงด้านอารมณ์ที่เกี่ยวข้องและการมีเป้าหมายร่วมกันด้วย
4. ต้องศึกษาสภาพของสังคม ที่เป็นส่วนประกอบของระบบสังคมทั้งหมด
5. การเคลื่อนย้าย เป็นค่านิยมของสังคมในส่วนต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อครอบครัว
6. สภาพภูมิศาสตร์ และสถานะทางเศรษฐกิจ เกิดขึ้น และมีความแตกต่างกันทั้งนอกเมืองและในเมือง

¹ Ibid, : 81.

² Frances, Monet Carter, "The Family," : Psychosocial Nursing

ดังนั้นความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะที่มีต่อการเลี้ยงดูบุตร ก็ย่อมจะแตกต่างกันและเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะของครอบครัวและสังคมด้วย ซึ่งวิถีประจำวันของคนปัจจุบันนี้ขึ้นอยู่กับภาระเลี้ยงชีพเพื่อสร้างฐานะ ในอนาคตและความอยู่รอดของครอบครัว ทารกที่เป็นสมาชิกใหม่ จึงกลายเป็น ภาระหนักของครอบครัวไปด้วย

ดังกล่าวนั้นแล้วจึงสรุปได้ว่า สิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงของสังคมต่าง ๆ จะมีผลต่อการเลี้ยงดูทารกให้เจริญเติบโตต่อไปทั้งกายและจิตใจ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจว่า ในขณะที่บุคคลากรส่วนหนึ่งในที่มสุขภาพกำลังรณรงค์ กระตุ้นให้มารดาเลี้ยงทารกด้วยนมตนเองนั้น ความคิดเห็นของบิดาและมารดา ต่อการเลี้ยงดูทารกด้วยนมมารดาจะเป็นเช่นไร เพราะบุคคลที่เป็นพ่อ - แม่ จะมีส่วนสำคัญยิ่ง ในการเลี้ยงดูและให้อาหารแก่ทารก และการทำวิจัยในเรื่องนี้ ยังไม่มีผู้ใดได้ศึกษาไว้เลย จึงคาดว่าผลของการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการดูแลมารดา - ทารก ที่ยึดครอบครัวเป็นศูนย์กลาง (Family-centered approach) และสนองความต้องการของครอบครัวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบิดาและมารดาต่อการเลี้ยงดูทารกด้วยนมมารดา
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบิดาและมารดา แยกตามประเภทของการคลอด จำนวนบุตร อายุ การศึกษา และสถานะทางเศรษฐกิจ

ปัญหาของการวิจัย

1. ความคิดเห็นของบิดาและมารดาที่มีต่อการเลี้ยงดูทารกด้วยนมมารดาแตกต่างกันหรือไม่
2. ความคิดเห็นของบิดาและมารดา เมื่อแยกตามประเภทของการคลอด จำนวนบุตร อายุ การศึกษา และสถานะทางเศรษฐกิจ แตกต่างกันหรือไม่

สมมุติฐานในการวิจัย

1. บิดาและมารดา มีความคิดเห็นต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาแตกต่างกัน
ด้วยแนวเหตุผลดังนี้

มารดาจะมีความรู้สึกผูกพันกับการตั้งครรภ์ การคลอด และการเลี้ยงดูทารก
ยอมรับว่าทารกเป็นส่วนหนึ่งของตน ซึ่งความรู้สึกผูกพันต่อบุตรมีในส่วนต่าง ๆ ดังนี้ คือ การวางแผน
ขณะตั้งครรภ์ ความมั่นใจในการตั้งครรภ์ การกินของทารก การคลอด การได้สัมผัส
และเห็นทารก และการเลี้ยงดูบุตร¹ ส่วนความรู้สึกของบิดาเห็นว่า การตั้งครรภ์เป็นภาระ
กิจของหญิง (Women's business) ซึ่งค่านิยมของสังคมระบุว่าเขาไม่เหมาะที่จะเข้าไป
เกี่ยวข้องกับภรรยาที่ตั้งครรภ์และการคลอด² แต่ในระยะหลังคลอด บิดาจะมีบทบาทมาก
ในการสนับสนุน และกระตุ้นให้มารดาเห็นความสำคัญของการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา เพราะ
ผู้เป็นมารดาต้องเผชิญกับคำบอกเล่าของญาติ เพื่อนบ้าน รวมทั้งแพทย์ด้วย ซึ่งถ้าสามีทุ่มเท
กำลังใจช่วยเหลือภรรยาให้มีความต้องการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดากังวลแล้ว จะได้รับ
ผลสำเร็จ³

2. ความคิดเห็นในกลุ่มบิดา และในกลุ่มมารดา ต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา
แยกตามลักษณะประชากร

ก. การคลอดปกติและผิดปกติ

กลุ่มบิดาที่มีภรรยาคลอดปกติ และผิดปกติ มีความคิดเห็นต่อการเลี้ยง

¹ Bibring G., "Some Consideration of Psychological process
in Pregnancy," Psychoanalysis study child, 14 (Nov., 1969) : 180.

² Mary L. Moore, Realities in Childbearing, (Philadelphia :
W.B. Saunders Comp., 1978) : 81.

³ Marvin S. Eiger and Sally Wendkos Old, The Complete Book
of Breast Feeding, (New York : Bantom Book, 1976) : 123.

ทารกวัยนมมารดาแตกต่างกัน และกลุ่มมารดาที่คลอดปกติและผิดปกติ มีความคิดเห็นต่อการเลี้ยงทารกวัยนมมารดาแตกต่างกัน เนื่องจาก

✓ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมารดาแต่ละคนที่จะเกิดความรู้สึกยอมรับบุตร เช่น ความพร้อมในการเป็นมารดา ในผู้ป่วยที่คลอดลำบาก หรือได้รับยาสลบ จะไม่เร็วเท่ากับผู้ที่คลอดบุตรง่าย หรือคลอดปกติ จึงต้องการให้ห้องเด็กอ่อน (Nursery) ดูแลทารกชั่วคราวหนึ่ง¹ โอกาสที่จะเลี้ยงทารกวัยนมมารดาจะน้อยลง และมารดาที่คลอดโดยการผ่าตัดเอาเด็กออกทางหน้าท้อง (Caesarean section) พบว่า ไม่ได้รับความสำเร็จในการให้นมมารดา เหมือนกับ มารดาที่คลอดปกติ (Normal Vagina route) เพราะมีความไม่สบายทั้งปวงที่ต้องนั่งนาน ๆ จนกว่าจะหาท่าที่เหมาะสมได้² และในการคลอดนี้บิดาไม่มีโอกาสได้รับประสบการณ์ ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการคลอด ซึ่งอาจคาดหวังไปต่าง ๆ ตลอดจนมีผลต่อความคิดเห็นด้านอื่น ๆ ด้วย

ข. จำนวนบุตร 1 คน และ 2 คนขึ้นไป

กลุ่มบิดา และกลุ่มมารดาที่มีบุตร 1 คน และ 2 คนขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการเลี้ยงทารกวัยนมมารดาแตกต่างกัน เนื่องจาก

การศึกษาของ ไลเบนเบิร์ก (Leibenburg) พบว่า คู่สมรสที่มีบุตรครั้งแรก 64 คู่ 35 % จะมีอาการแสดงออกในรูปของความอิจฉาริษยาการตั้งครรภ์ของมารดาโดยการปฏิเสธการตั้งครรภ์อย่างกะทันหัน และก้าวร้าวรุนแรงต่อภรรยา ซึ่งพบใน

¹Constance, Lerch, Maternity Nursing. 2d ed, (Saint Louis : The C.V. Mosby Comp., 1974), P. 263.

²Eager and Old, The Complete Book of Breast Feeding, P. 158.

คู่สมรสที่ยังพร้อมที่จะมีบุตร แต่ 65 % ของสามี จะแสดงอาการ "แพทอง" (Pregnancy Symptom) ซึ่งพบในกลุ่มที่พร้อมจะมีบุตร¹ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ จะมีผลต่อความคิดเห็นของบิดาและมารดา ต่อการคลอด การเลี้ยงดู และให้อาหารแก่ทารกด้วย

ค. อายุ 13 - 20 ปี อายุ 21 - 30 ปี และอายุ 31 - 40 ปี
กลุ่มบิดาและกลุ่มมารดาที่ระดับอายุต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาแตกต่างกัน เนื่องจาก

ถ้าแบ่งตามวัย อายุ 13 - 19 เป็นวัยรุ่น² (Adolescent Period) จะมีการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์อ่อนไหวง่าย อุดมคติสูง รักความเป็นอิสระ แต่พรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ ได้แบ่งวัยรุ่นไว้จนถึงอายุ 20 ปี และเพศชายบางคนอาจมีพัฒนาการไปจนถึงอายุ 22 ปีก็ได้ วัยผู้ใหญ่ เป็นช่วงอายุ 22 - 40 ปี จะมีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อผู้อื่นด้วย³ ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งระดับอายุ วัยผู้ใหญ่เป็น 2 ช่วง คือ 21 - 30 ปี และ 31 - 40 ปี โดยคาดว่าในช่วงหลังของวัยผู้ใหญ่จะมีความเป็นผู้ใหญ่ (maturity) สมบูรณ์กว่าช่วงแรกที่บางคนอาจยังไม่เป็นผู้ใหญ่เต็มที่

¹ J.R. Hott, "Best Laid Plans," Nursing Research 29(Jan - Feb, 1980) : 21.

² นวลสวาท เปาโรหิตย์ จันทมาศ ชื่นบุญ และอรทัย ชื่นบุญ, จิตวิทยาพัฒนาการ (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2515) หน้า 62.

³ พรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, จิตวิทยาพัฒนาการ (กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520) (ฉบับอัดโรเนียว) หน้า 123 - 124.

ง. การศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา **อุดมศึกษา**และไม่สามารถอ่านออกเขียนได้

กลุ่มบิดาและกลุ่มมารดา ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อการเลี้ยงทารกายนมมารดาแตกต่างกัน เนื่องจาก

การศึกษาเป็นการพัฒนากำลังคน ทำให้ชีวิตและสังคมดีขึ้น และเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจด้วย ส่วนใหญ่ การศึกษา คือการเรียน ดังนั้น ระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษากาตบังคับ ให้เสริมสร้างพัฒนาการในชีวิตความเป็นอยู่ ระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาต่อจากประถมศึกษา ที่เน้นเนื้อหาวิชา และมุ่งต่อในระดับสูง หรือทางวิชาชีพตามความรู้ ความถนัด ระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาที่จัดสำหรับบุคคลส่วนน้อย เน้นเนื้อหาวิชาสำคัญในการเรียน ผู้มีฐานะยากจนจะเสียเปรียบ¹ ดังกล่าวนี การศึกษาจะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน เศรษฐกิจ และสังคมให้ดีขึ้น ผู้มีการศึกษาสูง ย่อมหาความรู้ ศึกษาเอง อ่านเอง ได้ดีกว่า ผู้มีการศึกษาคำ ที่ต้องใช้เวลานานในการเรียนรู หรือการศึกษาเอง ระบบการศึกษาของไทย ไม่สามารถให้ความรู้ได้ก็เท่าที่ควร จากการวิจัยของ ดร. สิปปนนท์ เกตุทัต ว่า ผู้จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 นั้น ได้ว่าไม่รู้หนังสือ ร้อยละ 34 ของผู้จบการศึกษาระดับประถมปีที่ 4² และการศึกษานี้จะสัมพันธ์กับรายได้ด้วย ผู้มีการศึกษาระดับต่ำ (Low education) และเป็นครอบครัวรายได้ต่ำสุด (Lowest social class) มารดาจะมีความวิตกกังวล และมีความเครียดสูง ซึ่งมีผลต่อการให้นมมารดา อาจพบภาวะวิกฤติในระยะให้นมด้วย (Lactation Crisis) และจะหย่านมก่อนถึงเวสาอันควร³

¹ คณะนิสิตปริญญาเอกปีที่ 1, การศึกษาเพื่อสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2523) หน้า 63.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 46.

³ Stig Sjolín, "Present Trends in Breast Feeding,"

จ. สถานะเศรษฐกิจ รายได้ ไม่เกิน 1,500 บาท รายได้ 1,501 - 3,500 บาท และรายได้ 3,501 บาท ขึ้นไป

กลุ่มบิดาและมารดาที่มีรายได้ต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อการเลี้ยงทารกควยนมมารดาแตกต่างกัน เพราะ

สภาพเศรษฐกิจของไทยมีปัญหาหนัก นับตั้งแต่อัตราค่าครองชีพสูงขึ้นมาเรื่อย ๆ จนถึงในปี พ.ศ. 2522 เพิ่มขึ้นร้อยละ 16 ปี พ.ศ. 2523 เพิ่มขึ้นร้อยละ 24 และคาดว่าจะสูงขึ้นร้อยละ 25-27 บาท/ปี¹ กลุ่มรายได้ที่นายจ้างเสนอนั้นละ 54 บาท ต่อวันนั้น คาดว่าจะเป็นค่าจ้างที่พอจะช่วยให้คนงานไว้ฝีมือพอยังชีพอยู่ได้ ถ้ามีภรรยาและบุตรอีก 2 คน² แต่ปัญหาความยากจนกระจายอยู่ทั่วประเทศ ร้อยละ 9 ของกรุงเทพมหานคร ที่มีปัญหาความยากจน ดังนั้นบิดาและมารดาที่มีระดับรายได้ต่างกันย่อมมีความเห็นไม่เหมือนกัน เช่น ครอบครัวร่ำรวย (Affluent families) ทั้งบิดาและมารดา จะมีความไม่แน่ใจในการเลี้ยงทารกที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนผ้าอ้อม การอาบน้ำ การให้นม เพราะต่างก็มีภาระและคิดว่าทารกไม่ใช่ของง่าย³

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของบิดาและมารดาในระยะหลังคลอดเกี่ยวกับการเลี้ยงทารกควยนมมารดา ในโรงพยาบาลกรุงเทพมหานครเท่านั้น

¹ คณะนิสิตปริญญาเอกปีที่ 1, การศึกษาเพื่อสังคมไทย หน้า 46.

² นรงค์ เพชรประเสริฐ, "ค่าจ้างขั้นต่ำ," เศรษฐศาสตร์ปริทัศน์

³ (ก.ค., 23)

³ Davis Ora Strickland, Realities in Childbearing, P. 651.

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

1. ความคิดเห็นของบิดาและมารดาเป็นความคิดเห็นโดยส่วนตัวอย่างแท้จริง
2. สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในโรงพยาบาลที่อาจมีผลต่อการเรียนรู้และความคิดเห็นของบิดาและมารดาจะไม่นำมาเกี่ยวข้องกับกรวิจัยนี้

คำจำกัดความ

บิดา หมายถึงชายที่เป็นคู่สมรสของมารดาที่มาคลอดบุตรในโรงพยาบาลที่เลือกศึกษาจำกัดจำนวนบุตร อายุ การศึกษา และสถานะทางเศรษฐกิจไว้ในกลุ่มตัวอย่างประชากรแล้ว

มารดา หมายถึงหญิงที่เป็นคู่สมรสของบิดาและมาคลอดในโรงพยาบาลที่เลือกศึกษา จำกัดจำนวนบุตร การคลอด อายุ การศึกษา และสถานะทางเศรษฐกิจไว้ในกลุ่มตัวอย่างประชากรแล้ว

การเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา หมายถึงระยะหลังคลอดมารดาจะเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา และจะให้นมมารดาไปอย่างน้อย 1 เดือน หรือจนเลิกให้นมมารดา

การคลอดปกติ หมายถึง การคลอดผ่านทางช่องคลอดโดยทารกใช้ศีรษะเป็นส่วนนำและไปต้องใช้เครื่องช่วยคลอด

การคลอดผิดปกติ หมายถึงการคลอดที่ต้องใช้เครื่องมือช่วยคลอด รวมทั้งการคลอดท่าก้น และ การผ่าตัดเอาเด็กออกทางหน้าท้อง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้

1. เพื่อจะได้ทราบความคิดเห็นของบิดาและมารดาต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา
2. เพื่อเป็นแนวทางในการจัดแผนการสอนมารดา-ทารก รวมทั้งครอบครัวเกี่ยวกับการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา รวมทั้งการจัดหาคู่มือการเลี้ยงทารกที่เหมาะสมต่อไป
3. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอน และการวางแผนการพยาบาลในระยะหลังคลอด
4. เพื่อเป็นแนวทางในการค้นคว้าวิจัยที่เน้นให้เห็นความสัมพันธ์อันดีโดยยึดครอบครัวเป็นจุดศูนย์กลาง